

## A „legendás” ember

*„Tökéletes szolgálatra való igényed állandó ellentmondásban áll a Horthy-rendszertől kezdve a Rákosi-rendszerig azokkal a célokkal, amelyeket e tökéletes szolgálattal szolgálsz. Klasszikus drámai szituáció...”*  
Eörsi István levele Király Bélához 1985-ben

Minél több hazugság vesz körül egy életet, annál nehezebb az élettörténetét a hazugságoktól letisztítva megírni. Eszerint Király Béla biográfusának van a legnehezebb dolga, mert Király is életvitelszerűen hazudott, és róla is nagyon sokat hazudtak.

Eörsi László munkásságának alapja a hazug vagy csak tudatlanság, rossz emlékezet miatt valótlán állítások teljességre törekvő, alapos kigyomlálása a történetből. Így maradnak utána gyökereiket vesztett, elsatnyult mítoszok.

Király Béla mítoszokkal és ellenmítoszokkal körülvett, mindazonáltal nagyon is jelentős alakjának megrajzolása Eörsi László kivételes „rajzkészségét” igényli. (Eörsi László: *Király Béla* [1912–2009]. Joshua Könyvek, Budapest, 2025, 464 o.)

Király gyakorlatias karrierista volt. Oly korban élt, amikor sűrűn változott, hogy milyen rendszer szolgáltatásban építhet sikeres pályát az, akit sokféle, de leginkább katonai tehetséggel láttak el a génjei. Gyomor kell hozzá, helyzetfelismerés, szorgalom és erkölcsi szempontoktól, értékszempontoktól nem korlátozott

gyakorlatiasság. Vésztérhes időkben sokszor ennyi sem elég.

Kevesen felelhettek meg Király Bélánál jobban ezeknek a feltételeknek. Eörsi már beleütközött munkássága során Király jó néhány valótlán állításába, mégis meglepte, hogy visszaemlékezései, memoárjai „milyen nagymértékben ténszerűtlenek”.

Egy Királyhoz hasonló karizmatikus személyiség, egy sármőr nyilván jobb eséllyel tudja elhitetni az állításait, tehát eredményesebben hazudhat, és ha ebben morális megfontolások nem gátolják, akkor nyilván ki is használja az ebben rejlő lehetőségeket. Ennek azonban veszélyei is vannak, mert a hazugságok, elhallgatások leleplezése hitelesíti azokat, akik ellenhazugságokkal rágalmazták őt. Ahogy ez Király Béla esetében is történt. A hazugság vádja és a hazugságok elleni védelem egyaránt megilleti Király Bélát.

A szakmák túlnyomó része morális vagy értékrendi önmegtágadás nélkül folytatható különböző rendszerekben. Az orvos, a taxisofőr, a zongorista, a kőműves, az állattenyésztő, a takarító számára alap-

esetben nem okoz etikai problémát, hogy különböző, általa támogatott vagy nem támogatott rendszerekben folytassa a szakmai tevékenységét, bár adódhatnak olyan helyzetek, amikor mégis. Ha például egy orvost ellenzéki személyek vagy nemkívánatos kisebbségek ártalmára alkalmaznak.

De vannak olyan pályák, amelyeken csak az adott rendszert lehet szolgálni. Bizonyos feltételek között ilyen a rendőri, a pedagógusi, az újságírói pálya. A katonai pálya pedig mindig! Vannak olyan rendőri, pedagógusi, újságírói feladatok, amelyek rendszeremlegesek. Egy nyelvtanár, egy óvónő, egy közlekedési rendőr, egy gasztronómiai szakújságíró rendszeremlegesnek tekintheti a működését. Pluralista rendszerekben egy újságíró is lehet rendszerkritikus az egyik rendszerben és a rendszer támogatója egy másikban.

A katonai pálya azonban nem ilyen. Egy katona csak annak a rendszernek az érdekében harcolhat, amelynek a seregében szolgál. Hivatásos katona pedig hatósági kényszerre sem hivatkozhat. Számára tehát az egymást tagadó rendszereken átívelő szolgálat, ha nem jár együtt őszinte világnézeti átalakulással, csak morális defektus lehet.

Ez a defektus tömeges jelenség volt a huszadik századi rendszerváltások során. 1918–19-ben, 1945-ben, 1956–57-ben és a rendszerváltás időszakában. És még tömegesebb lett volna, ha a rendszerváltások egy része során nem korlátozzák a szolgálat folytatásának lehetőségét.

A pozitív önkép megőrzésére szolgál katonák és rendőrök számára az az egyetemes értékeket alárendelő

nacionalista retorika, miszerint ők a különböző rendszerekben, különböző ideológiák keretében ugyanazt a hazát, népet, nemzetet szolgálják. Vannak történelmi helyzetek, amikor a honvédelem kényszere ezt valóban igazolhatja. 1919-ben alighanem ilyen helyzet volt. Ezt a nacionalista retorikát azonban sokkal szélesebb körben alkalmazzák.

Király Béla számára azonban nem használható ez a nacionalista retorika, hiszen ő akkor vált történelmi alakká, akkor vált egy ország első számú katonai vezetőjévé, amikor 1956-ban az országon belül folyt a harc egy rendszer ellen, amelynek szintén a szolgálatában állt. A rendszeremleges nacionalista retorika tehát hősiességének értéktartalmát venné el. Nem beszélve arról, hogy hősiességét a hazájából szökni kényszerült emigránsként kellett megszólalásaival alátámasztania. Így aztán a különböző rendszereken átvezető útja 1956-ig nehezen kommunikálható. Megköveteli a múlt tényeinek átrendezését, amit persze megkönnyített az 1952-es pere és börtönbüntetése.

Király Béla, miután a vasutascsalád anyagi helyzete nem engedte meg, hogy állatorvosnak tanuljon, sorkatonai szolgálatra vonult be 18 éves korában. Innen tartalékos tiszti iskolára vezényelték, ahol olyan kiváló katonának bizonyult, hogy nem is engedték leszerelni, hanem bekergették egy visszautasíthatatlan ösztöndíjjal a Ludovikára, ahol aztán kiderült, hogy erre a pályára született. A Ludovika legjobb növendékei közé tartozott, és maga is módfelett megszerette a katonai pályát. Később azon kiválasztott kevesek közé

tartozott, akiket vezérkari akadémiára küldtek, és vezérkari tisztként nagyon jelentős, kiváló szervező-készségéhez és kapcsolatteremtő képességéhez méltó feladatokat kapott és oldott meg.

Az ő kibontakozási lehetőségei tehát a sereghez voltak kötve, abban pedig magasra ívelő pályát ígértek. Ettől kezdve a személyes ambíciói, önmegvalósításának lehetősége a rendszerváltásoknak kitett szolgálathoz, tehát a morális nihilizmus-hoz kötődtek.

Fiatal tisztként az olasz király tulajdonában lévő ezredhez került, ahol szavai szerint „az általános horthysta szellemben való nevelésen túl még fasiszta nevelést” is kaptak.

A világháború kezdeti szakaszára emlékezve Király meghazudtolja önmagát. 2004-es memoárja szerint már 1940-ben a központi hatalmak vereségével számolt. Nem tudta megérteni, hogy kiváló hadászati tanára, Bán Mihály ezredes hogyan hihette, hogy a németek megnyerik a háborút. Ugyanebben a memoárban pár oldallal később már úgy fogalmaz, hogy azért sokukban felmerült a németek legyőzhetetlenségének gondolata, amikor „csodálattal szemléljük az Üllői úton hömpölygő német haderő egyik gépesített oszlopát”. 1951-ben viszont a börtönben már egyértelműen magára vállalta a hívő horthysta katona szerepét, és azt állította az önéletrajzában, amit írtak vele, hogy amikor Bán ezredes azt mondta, néhány határ menti csata után „a gépkocsi menetsebességével fognak a hitleristák az Uralig előre törni, mi ezt el is hittük és tetszett nekünk”. A 2004-es memoárban a németek legyőzhetetlenségének gondolatához hozzáfűzi: „Mint

honvédtiszt, fegyverrel szolgáltam a törvényes kormány politikáját, de humanista beállítottságom folytán a tengely vereségére vágytam.”

Ez az idézet jelzi azt a tudathasadást, ami a katonai szolgálat rendszersemleges felfogásában rejlik. Helyes és igazolható szolgáltni az adott „törvényes” kormány politikáját, miközben humanista felfogásunkkal annak az erőnek a vereségét kívánjuk, amelynek győzelméért harcolunk. Király megvédi magát mint a haza mindenkori szolgálóját, és kimentí magát mint humanistát. Miközben a humanista vagy humanistább fél ellen harcol.

A Szálasi-kormány hadügyminiszterének, Beregyfy Károlynak a jobbkeze lett Király a minisztérium szervezési osztályán. Kulcsszerepe volt a nyilas Hadügyminisztérium megszervezésében. A totális mozgósítás érdekében ügyködött, hogy minél többen harcoljanak az ekkor már nyilvánvalóan elvesztett háborúban.

Azt állította a háború után, hogy minden törekvése a nyilas rendszer működésének akadályozására irányult. Maga köré szervezte a hasonlóan gondolkodó tiszteket, és egy szabotáló törzset alakított ki. Ezeket az állításait soha senki nem erősítette meg. Azok sem, akiket a vele ebben együttműködő társaiként megnevezett. Még azok sem, akik a háború után jelentkeztek az új hadseregbe, és jól jött volna nekik egy ilyen szabotáló törzsből való részvétel.

Egykori minisztériumi munkatársai szerint Király fanatikus katona volt, aki a nyilasoktól kapott parancsokat maradéktalanul végrehajtotta.

Király a Kőszeg védelmét ellátó csapatok vezérkari főnökének lódította magát, holott ő csak a vezér-

kari főnök segédtisztje volt. Azért kellett önmagát utólag magasabb pozícióba tolnia, hogy a háború után kialakított legendájában ő lehessen az első számú ember, aki megakadályozza Kőszeg ostromát, megmenti a várost a pusztulástól, és levezényli csapatainak átállását a Vörös Hadsereghez.

Ezzel szemben Kőszeg városában folytak harcok, volt rombolás és emberáldozat. Király pedig nem vezette át a dandárját az oroszokhoz, hanem egymaga ment tolmáccsal tárgyalni, de az oroszok nem tárgyaltak vele, vissza sem engedték, a katonái pedig magukra maradtak.

Király szerepét a kapitulációban nemcsak ő maga, hanem a nyilas emigráció is túlértékelt. Hazai képviselőjük, a 2013-ban a Magyar Érdemrend tisztikeresztjével kitüntetett Bakay Kornél azt írta, hogy „katonáink igenis ellenálltak... mindaddig... amíg hazaáruló, muszkavezető dezertőrök át nem álltak az ellenséghez, amint tette ezt Király Béla”.

Az orosz fogságból megszökött. Itthon kérte felvételét az új hadseregbe. A szökését eltitkolta, és felépítette a csapataival történt kőszegi átállás legendáját. Számos ellenállási érdemet költött magának, amelyeket a hozzá hasonlóan az új hadseregbe törekvő társai igazoltak kölcsönöségi alapon. 1945 augusztusában a kommunista pártba is belépett.

Mivel Királyt kiválóan képzett és remekül teljesítő katonának ismerték, elfogadták a meséit, hogy hasznosíthassák képességeit az új hadseregben, ahol kilenc hónap alatt századosból alezredes lett, 1949-ben pedig már ezredesként szónokol a

Rajk-banda rémtetteiről. Különösen igyekeznie kellett neki, hiszen a le tartóztatottak és később kivégzettek között volt mindhárom őt támogató tábornok, Pálffy György, Sólyom László és Illy Gusztáv. A kiállást a tábornokok ellen nyilván nem tagadhatta meg, hiszen pártfogoltjukként könnyen a vádlott-társuk lehetett volna. Így is sorra került.

Előbb azonban még ő is tábornok, vezérőrnagy lett 1950 tavaszán.

Nagyon hatékonyan szolgálta a pártállami diktatúrát, de sem érzelmi, sem világnézetileg nem kötődött hozzá. Számolt azzal, hogy kitörhet és a nyugati hatalmak győzelmével végződhet egy harmadik világháború, és neki a pártállamban „ellenálló” érdemeket kell szereznie, hogy egy nyugati típusú rendszerben is folytathassa a pályáját. Erre adott alkalmat a hadseregből kirúgott régi barátja, amikor kémtevékenységre szervezte be.

Ugyanakkor a magyar kémelhárítással is együttműködött az ő beszerzésén fáradozó emigráns csoport leleplezésével. A Katpol megbízásából provokálta és lebuktatta Czebe Jenő vezérkari alezredest. Czebét szökés közben lelőtték, társát kivégezték.

A Czebe-ügyben és a többi állambiztonsági ügyben játszott szerepét a rendszerváltás körül elhallgatta, amikor pedig ezekkel megvádolták, letagadta. Ellenlábásai pedig olyan ügyeket is ráhúztak, amelyekhez nem volt köze. Hazugságok és ellen hazugságok halmozódtak egymásra.

A tábornokok perében szinte mindenki tett rá – nyilván kikényszerített – terhelő vallomást. A különböző perekben elítéltek között sok barátja

és protektora volt. Magánbeszélgetésekben óvatlanul rendszerellenes kijelentéseket tett. A ráállított informátorok egyre nagyobb hada egyre több terhelő adalékkal szolgált. A szökés és az öngyilkosság is megfordult a fejében, amikor közeledni érezte a letartóztatását, de végül csak bevárta, hogy 1951 augusztusában letartóztassák.

Eörsi László kiemeli: noha a Király Béla elleni eljárás a koncepciók perек korában zajlott, ez a per kivételesen nem volt koncepciók. Én a koncepciók helyett inkább a fikciós per terminusát használnám, mert koncepciója minden pernek van. De a lényeg itt az, hogy Király Bélát azért fogták perbe, amit valóban elkövetett. Kétségkívül kémkedési ügybe bonyolódott. Igaz, együtt is működött az állambiztonsági szervekkel, de ezzel nem volt kiségitve, mert akiknek szolgálatokat tett, Berkesi Andrással az élükön már letartóztatásban voltak, valódi fikciós perек áldozataiként.

Király terhelő vallomást tett bátyjára és sógornőjére is, akik kémkedésre szólították fel. Ők, akiket Király vallomása nyomán letartóztattak, valóban ezt tették.

Király nagyon részletes vallomást tett, többek között biszexuális orientációjáról, férfikapcsolatairól is beszámolt.

Perének kommunikálása Király számára nehéz feladat volt. Ha fikciós pernek állítja be, akkor ugyan beállhat a Rákosi-rendszer áldozatainak sorába, de elveszti azt a nyugati emigrációban és a rendszerváltás után itthon is érdemnek elkönnyelhető tény, hogy tett valamit kémként is a pártállami diktatúra ellen. Azonkívül a vádak sorában a máso-

dik világháború alatti tevékenysége is szerepelt, ami viszont már nem válik dicséretére, és ellentmond a kőszegi legendájának. Nem beszélve arról, hogy azért az ő perében is voltak fikciós elemek. Megvádolták kitalált szabotázsakciókkal is. Ráadásul a rehabilitációs eljárásban érvénytelenítették azokat a vádak is, amelyek megfeleltek a valóságnak. Mi több, elfogadták a legendáját, miszerint több ezer emberrel átállt az oroszokhoz. Még hozzá is költöttek a kitalált érdemeihez azzal, hogy parancsot adott Beregy felkoncolására. Király közel állt az akasztófához. El is híresztelték, hogy kivégezték őt.

Az utolsók között engedték szabadon 1956 szeptemberében. Szinte körül sem nézhetett öt év után a börtönön kívüli világban, máris benne volt a forradalom sodrásában.

Pár nappal a forradalom előtt még levélben biztosította Bata István honvédelmi minisztert: börtönévei alatt is rendületlenül bízott abban, hogy érvényesülni fog a szocialista igazságosság, és várja, „hogy ismét, változatlan lelkesedéssel állhassak munkába a szocializmus építésében és a magyar nép szolgálatában”.

Király erről a leveléről hallgatott. Azt a legendát terjesztette minden lehetséges módon, hogy már a forradalom előtt felvette a kapcsolatot Nagy Imrével, tehát nem a rákosista miniszternél, hanem a forradalom vezető politikusánál jelentkezett szolgálatra. Ám minden forrás arra utal, hogy Király csak október 30-án, a forradalom kitörése után egy héttel találkozott Naggyal.

Az ország vezetői már elismerték a forradalmat, amikor Király – akit

október 22-én mütöttek aranyérrrel – október 30-án kikerült a kórházból. Ekkor már napirenden volt a felkelő csoportokat összefogó, egységes karhatalom kialakítása, és akik erről tárgyaltak, messzemenően elismerték Király Béla kivételes képességeit, és a börtönévek hitelesítették őt.

Király ambicionálta is, hogy a forradalom katonai vezetője legyen, és nem is volt más a közelben, akit erre a posztra nála alkalmasabbnak tekinthettek volna. Mindenki elfogadta őt. Megnyerő és határozott kommunikációjával, egyéniségével mindenkit megnyert.

Ő kapott megbízást a Nemzetőrség megalakítására. Az ország honvédsége és rendőrsége az ő irányítása alá került.

Eörsi ezt írja: „Ekkor – életében először – saját politikai nézetei meggyeztek az éppen uralkodó eszmeiséggel, tehát karrierjét ekkor úgy építhette, hogy közben nem szolgált diktatúrát. A forradalom célkitűzéseihez mindvégig hű maradt.”

Az lett volna Király történelmi küldetése, hogy a honvédség, a rendőrség és a Nemzetőrség tevékenységének összehangolásával megteremtse a forradalom megvédésére és konszolidálására alkalmas fegyveres erőt. Erre valóban ő lett volna hivatott.

Csak hát november 4-én jöttek az oroszok.

A forradalom napjaiban koncepcionális különbség volt Király Béla és

Maléter Pál között a fegyveres erő integrációjának a kérdésében, és a vita mögött rivalizálás is meghúzóhatott. Király Béla Maléter kivégzése után egészen a rendszerváltásig a legnagyobb tisztelettel és elismeréssel írt és beszélt Maléterről, a rendszerváltás után viszont csatlakozott a Malétert rágalmazók Pongrátz Gergely vezette csapatához.

Bibó István visszaemlékezése szerint november 3-án Király Béla azt mondta neki, reménykedik abban, hogy az oroszokkal folyó tárgyalások eredményre vezetnek, és békésen meg lehet egyezni, mert egyébként „a katonai ellenállásnak nincs értelme, és felelőtlenség erre gondolni is”. Ez volt a hivatott katonai vezető autentikus ál-

lásfoglalása. Azután pedig a katonai ellenállás legnagyobb akciójának vezetőjeként jelentkezett be a történelemben a nagykovácsi csata legendájával.

Nagy Imre megtiltotta, hogy a szovjet csapatokkal harcra bonyolódjanak. Király ennek megfelelően és a meggyőződésével ellentétesen parancsban tiltotta meg a fegyveres ellenállást. A miniszterelnök hajnali beszédét, miszerint „csapataink harcban állnak”, szinte mindenki az ellenállásra való felhívásként értelmezte. Király is. Úgy gondolta, a városban nincs esély, ki kell vonulni a hegyekbe és partizánharcot kell folytatni, amíg az ENSZ-ben nem



születik határozat Magyarországról.

Nyugati segítségben nem bízott, az volt a véleménye, legalábbis egy bő fél évszázaddal későbbi interjúja szerint, hogy ha az amerikaiak beavatkoznának, az mindenképp atomháborúhoz vezetett volna. Magyarország katonai megsegítése tehát lehetetlen volt. Abban bízott, hogy az ENSZ hatékonyan beavatkozhat, vagy Nagy Imrének sikerül valamilyen kompromisszumot kötnie. Ezért igyekezett összetartani a Nemzetőrség főparancsnokságát, illetve annyi nemzetőr csapatot, amennyit lehet.

Nagykovácsinál összegyűlt száz fegyveres, akiket a szovjet csapatok a légierő bevetésével pillanatok alatt szétkergettek, s a katonák egy része Király vezetésével átvonult a nyugati határon. Király ebből az eseményből kreált valóságos csatát, és az ellenállás feladását november 9-ről kitolta 11-ére, hogy ő legyen az utolsó ellenálló.

Királyon kívül nem bukkant fel soha egyetlen nagykovácsi ellenálló sem. A megtorló hatóságok sem találtak ilyet. Az emigrációban sem, a rendszerváltás után sem jelentkezett senki, aki azt állította volna, hogy Nagykovácsinál igazi csatában vett volna részt. Az a hatalmas robbanás, amelyet Király a csata részeként említ, a szovjet légierő által felrobbantott lőszerraktár zaja volt.

Renner Péter 1957 februárjában Bécsből hazatért, hogy a forradalom folytatását előkészítse. Lebukott, kivégezték. A megtorló hatóságok is, Király emigráns ellenlábasai is Királyt tették felelőssé a haláláért, holott neki semmi köze nem volt Renner magyar-

országi küldetéséhez. Ez volt az egyik első eset, amikor Király rágalmak harapófogójába került. Ez élete további részében rendszeresen megtörtént. Jobboldali, horthysta, nyilas ellenfelei az emigrációban rendszeresen felhasználták a pártállami hatóságok Király-ellenes rágalmait.

Király élvonalbeli szerepet kapott az emigrációban. Az ő tanúvallomása volt a legterjedelmesebb, leginformatívabb az ENSZ ötös bizottsága előtt. Ő hozta létre a Magyar Szabadságharcos Szövetséget (MSZHSZ), ő terjesztette ki annak a működését tizennégy országra, ő szerezte a pénzt a szervezet fenntartásához. Nagy szerepe volt abban, hogy Magyar Bizottság néven létrejött a magyar emigráció különböző ágait összefogó csúcsszerv.

Az emigrációban Király mindvégig a nyugati típusú demokrácia platformján állt. Az ettől jobbra és balra állóktól is elhatárolta magát. Ennek megfelelően jobbról is, balról is támadták. A magát rendszereken áthazudó tábornok megtalálta politikai önazonosságát. Ettől azonban még az addigi pályáján felgyűlt hazugságai nem váltak okafogyottá és bevallhatóvá.

Ezekhez még hozzátette, hogy őt a megtorlás éveiben a távollétében halálra ítélték, holott ilyen ítélet nem született. A rendszerváltás után is fenntartotta ezt az állítását, amikor már tudni lehetett, hogy az ügyét nem vitték végig az ítéletig. Ez eléggé motiválatlan hazugság volt, hiszen mindenki tudhatta, hogy Királyt biztosan felakasztották volna, ha otthon marad. Másrészt a rendszerváltás után is mondhatta volna, hogy az emigrációban az értesülései nem lehettek pontosak.

Nyugaton és elsősorban az Egyesült Államokban Királyt tekintették a magyar emigráns kormány fejének. Király tudását, képességeit, együttműködési készségét, demokratikus alapállását, a szélsőségektől való tartózkodását sokkal fontosabbnak ítélték, mint múltjának kínos részleteit, amelyeket a szélsőjobb-oldali emigráció folyamatosan pertaktált és rágalmakkal vegyített.

Így tehát Király hazugságainak megmaradt a haszna, és a legfontosabb vonatkozásban nem volt ekkor politikai ára. Mondhatnánk: megérte.

Amikor az emigrációban felbukkant Király kézírásos vallomása, amelyben az ÁVH fogságában a biszexualitásáról ír, valamilyen hamisítással sikerült elérnie, hogy azt a vallomást egy szakértő csoport hamisítványnak ítélje.

A különböző emigrációs csetepaték az MSZHSZ-en belül és kívül folyamatosan fenntartották a „hazugságszükségletet” Király részéről is, és ellene is. Ezekkel a szervezeti harcokkal, vádakkal, ellenvádakkal a visszaemlékezéseiben egyáltalán nem foglalkozik. Nem is sülyedt bele ezeknek a harcoknak a mocsarába. Vasszorgalommal építette a jövőjét. Mélyítette az angoltudását, 46 évesen beiratkozott a Columbia történelem szakára, és az amerikai kongresszus apanázsa eltartotta tanulmányai végéig.

A Harvardon tartott előadásokat a diákoknak, a hadsereg nagy előadótermeiben pedig népes tiszti hallgatóságnak. Az USA külügyminisztériumának megbízásából előadókorutat tett Ázsiában. Találkozott a meglátogatott országok vezetőivel. A Fülöp-szigeteken még a rádió is közvetítette az előadását.

Bármennyire sikeres volt az előadókörútja, a sikerre rá kellett még hazudni egy kicsit. Azt állította az ázsiai útjáról írott könyvében, hogy az ő hatására módosult hét ország véleménye arról, hogy le kell-e venni a magyar kérdést az ENSZ napirendjéről. Ezen országok szavazatainak köszönhető, hogy a magyar kérdés – akkor még – napirenden maradt. Ez nem volt igaz, mert az érintett országok egy részének nem is volt képvisellete az ENSZ-ben, a többiek pedig amúgy is az USA befolyási övezetéhez tartoztak és vele szavaztak.

Az 1960-as évek elején már a saját szervezetének a vezetősége is szembefordult vele. Nyilvánvalóvá vált, hogy az emigrációs politika a saját zárt terében reked, érdemleges hatása a magyarországi események alakulására nincs. A Kádár-rendszer konszolidációja, a hazai amnesztia, a magyar kérdésnek az ENSZ napirendjéről való levétele, a hidegháború enyhülése után Király kiszáll az emigrációs politizálásból, és a State Department szolgálatára, valamint történészi pályája felépítésére fordította energiáit.

1963-ban megszerezte történészdiplomáját, és egyetemi oktató lett New Yorkban. 1966-ban megvédte a PhD-jét, 1967-ben az év oktatójának választották. Szerették őt a diákok, és sikerei voltak az amerikai nők körében. 1971-ben professzor lett. Oktatott a Columbián, előadásokat tartott a Yale-en és még sok helyen.

Az 1970-es évektől kezdve hatalmas tudományos szervezői munkát végzett. Angol és magyar nyelvű történettudományi könyvsorozatokat indított el, konferenciákat szervezett és ösztöndíjakat szerzett magyaror-

szági szakembereknek. A rendszerváltás után is folytatta nagyszabású kiadói tevékenységét szinte hosszú élete legvégéig.

Monográfiákat publikált liberális szellemben a felvilágosult abszolutizmus korának Magyarországról és Deák Ferencről.

Széles körű kapcsolatokat épített ki a magyarországi demokratikus ellenzékkel. Prominens ellenzékiek sorát látta vendégül.

A valóságtól elrugaszkodó legenda-építés hasznát visszaigazolta Király 1981-ben szamizdatban, 1986-ban Amerikában, 1988-ban Párizsban és 1989-ben Magyarországon megjelent memoárkötetének fogadtatása is. A memoárt hatalmas érdeklődéssel fogadták, alaplímnek tekintették, tudatos ferdítést nem észleltek benne. Várnai Ferenc pedig 1986-os cikkében tényként fogadja el Király legendáját, miszerint ő már a forradalom előtt is Nagy Imre köréhez számított, és ezt azzal a hazugsággal toldja meg, hogy Király ragaszkodott 40 horthysta tábornok visszavételéhez a hadseregbe, valamint úgy idéz a memoárból, mintha Király az emlékirataiban is a Horthy-rendszer híveként nézett volna vissza a múltjára. (Magyarország, 1956. augusztus 3.)

Berki Mihály már feltárt néhány hazugságot és elhallgatást Király emlékirataiban, viszont ő is valótlanosságokkal bővítette ki a kritikáját.

Az 1990-es országgyűlési választásokon az SZDSZ, a Fidesz és az MDF kaposvári jelöltjeként indult. Egy szélsőjobboldali riválisa lépett fel ellene részben alaptalan, részben megalapozott vádakkal.

Az MDF csábításának ellenállt. A taxisblokádnak után, amikor a függet-

lenek közül átült az SZDSZ frakciójába, úgy látta, hogy „az SZDSZ a Fideszrel összefogva magvát képezheti azoknak az erőknél, amelyek kimozdíthatják nemzetünket a mai politikai, gazdasági és bizalmi válságból.”

Király ellen rögest megindult egy addig példátlan, azóta megszokott lejárató kampány Kubinyi Ferenc, Balaskó Jenő, Pártay Tivadar és mások lelkes közreműködésével.

Csurka István megírta, hogy Antall József megrendelésére kezdték el „igazságos” harcukat Király ellen.

A Király-ellenes írások jelentős részben olyan történészek, katonák közreműködésével készültek, akik a rendszerváltás előtt a pártállam szolgálatában jutottak hozzá levéltári anyagokhoz és hírszerzési információkhoz, a rendszerváltás után pedig a balszélről a jobbszélre ugrotak.

A tábornokok házában rablótámadás is érte Királyt.

A hatalmas jellemgyilkos kampányt perek követték, amelyekben Király támadóit elmarasztalták. Ezekben az években duzzadt hatalmasra az a szövegfolyam, amelyben a hazugságok, elhallgatások leleplezése és az ellenhazugságok, rágalmak tömege összegződött. Ez a Király útját 1957 óta követő jelenség ekkor bontakozott ki, és ekkor érte el a magyarországi nyilvánosságot.

A Király-ellenes támadássorozatra kritikátlan magasztalás válaszolt a másik oldalon. Király reális megítélése, az ő hazugságainak és az ellen irányuló hazugságoknak együttes feltárása lehetetlenné vált.

Csak most vált lehetségessé, bő másfél évtizeddel 97 évig tartó életének lezárulása után.